

دومینوی فروپاشی ائتلاف عربی

کمتر از یک هفته پس از سفر رئیس‌جمهوری آمریکا به عربستان سعودی که زمینه‌ها برای تشکیل ائتلاف عربی ضد ایرانی را فراهم کرد، نشانه‌های شکاف در این ائتلاف قوت گرفته است.

به گزارش آران نیوز، کمتر از یک هفته پس از سفر پرزرق و برق ترامپ به ریاض و راه‌اندازی شوی ضدایرانی، نشانه‌ها حاکی از شکاف در ائتلاف عربی به رهبری عربستان است. گفت‌وگوی امیر قطر با رئیس‌جمهوری ایران و اظهارات منتسب به تمیم بن‌حمد درخصوص نقش منطقه‌ای مهم ایران، تاکید امیر کویت بر روابط خوب با تهران و اظهارات وزیر خارجه عمان درخصوص روابط ویژه با ایران سه تحولی است که باعث شده تا بر اما و اگرها درخصوص موفقیت ائتلاف عربستان افزوده شود. فارغ از این سه نشانه مهم، اختلاف دیدگاه نمایندگان کنگره درباره سفر منطقه‌ای ترامپ به‌خصوص فروش تسلیحات سنگین به عربستان، تداوم توافقات تجاری ایران و آمریکا و اظهارات وزیر خارجه آمریکا مبنی بر گفت‌وگو با همتای ایرانی خود از دیگر عواملی است که همراهی تمام قد واشنگتن با ریاض را با سوالات جدی مواجه می‌کند. در همین خصوص و در تازه‌ترین تحول صورت گرفته، وزیر خارجه عمان در گفت‌وگو با شبکه بی‌بی‌سی عربی گفت که روابط مسقط با تهران مبتنی بر صداقت و دوستی است و برخی اتفاقات منطقه نمی‌تواند روابط ما با ایران را تحت‌تاثیر قرار دهد. یوسف بن‌علوی درخصوص پیوستن سلطان‌نشین عمان به ائتلاف تحت رهبری عربستان نیز ابراز کرد: «الحاق ما به این ائتلاف به روابط ما با برخی کشورها ارتباطی ندارد، روابط ما با ایران تا هم اکنون که با شما صحبت می‌کنم، قوی‌ترین روابط است.» همزمان امیر کویت نیز در دیدار با سفیر ایران در کویت، ضمن تبریک پیروزی مجدد حسن روحانی در انتخابات ریاست‌جمهوری، بر گسترش روابط دو کشور تاکید کرد. امیر کویت هم‌اینک و در اوج تنش‌ها میان تهران و ریاض، مشغول رایزنی و میانجیگری برای برقراری گفت‌وگوها بین ایران و اعضای شورای همکاری خلیج فارس است. تلاشی که از دی ماه سال گذشته تاکنون در جریان است و مقامات سعودی هنوز نسبت به آن واکنشی نشان نداده‌اند. همراستا با این تلاش‌ها، پیش‌تر امیر قطر در گفت‌وگوی تلفنی با رئیس‌جمهوری ایران بر افزایش همکاری‌ها بین دو کشور و حل مشکلات منطقه‌ای از طریق گفت‌وگو تاکید کرده بود. تمیم بن حمد آل‌ثانی در این گفت‌وگو، مذاکره و گفت‌وگو را «تنها راه رفع مشکلات» منطقه دانست و گفت گفت‌وگوهایی که کویت به نمایندگی از کشورهای حاشیه جنوبی خلیج فارس آغاز کرده، باید ادامه پیدا کند.

امیرنشین قطر که به بازی‌های چند سطحی در قبال تحولات منطقه و محیط پیرامونی مشهور است، مجدداً بعد دیگری از رویکرد خود را در قبال عربستان و ائتلاف عربی-غربی نمایان ساخته است. پس از آنکه جنجال‌ها بر سر اظهارات منتسب به امیر قطر درخصوص نقش ایران و متحدان منطقه‌ای در شبکه‌های سعودی و اماراتی بالا گرفت، مجدداً این فرضیه قوت گرفت که اختلافات میان دوحه و ریاض همچنان ادامه دارد و هدف دوحه از این اظهارات در مقطع اخیر که ائتلاف به رهبری عربستان بنا دارد تا برمقابله با نقش منطقه‌ای ایران متمرکز شود، بهبود روابط با تهران را در دستور کار قرار داده است. «تمیم بن حمد آل‌ثانی» در اظهارات منتسب به وی حزب‌الله را حزبی مقاوم و ایران را دولت اسلامی توصیف کرده بود که نمی‌توان وزن و جایگاه آن را در منطقه نادیده گرفت.

از سوی دیگر، «انور قرقاش» وزیر مشاور در امور خارجه امارات متحده عربی در حساب کاربری خود در توئیتر به‌وجود بحران شدید بین ائتلاف عربستان با قطر بابت ایران اشاره کرد. به گزارش بلومبرگ قرقاش در این باره مدعی شده است که این جدل خطر بزرگی را برای شورای همکاری خلیج فارس در بر دارد. او در این زمینه گفته است: «حل تنش‌ها نیازمند تغییر رفتار، اطمینان سازی و بازگرداندن اعتبار است.»

در ادامه تلاش‌های میانجیگرانه پاکستان، یک رسانه پاکستانی از سفر «اشتر آصف علی» دادستان کل پاکستان به ایران به منظور میانجیگری در روابط ریاض تهران خبر داد. میانجیگری اسلام‌آباد بین تهران و ریاض از سال 94 با سفر نواز شریف به ایران و عربستان استارت زده شد و تاکنون ادامه دارد. این تمایل پاکستان در زمانی که مقامات سعودی امید زیادی به همراهی اسلام‌آباد در ائتلاف عربی دارند، نشانه مهم دیگری از شکاف در ائتلاف عربی است. در شرایطی که دونالد ترامپ بعد از سفر به عربستان سعودی و عقد قرارداد 110 میلیارد دلاری فروش تسلیحات به این کشور، به واشنگتن بازگشت، تعدادی از نمایندگان آمریکا در سنا و مجلس نمایندگان و همچنین از هر دو حزب جمهوری‌خواه و دموکرات، خواهان تحقیق و تفحص در مورد این قرارداد و ماهیت آن شده‌اند. آنها در نامه خود بیان کرده‌اند که دولت قبل یعنی دولت اوباما، فروش این تسلیحات با دقت بالا را به عربستان سعودی، در واکنش به حملات گسترده این کشور به یمن و هدف قرار دادن شهروندان غیرنظامی ممنوع کرده بود.

در همین حال در سنای آمریکا نیز سناتورها کریس مورفی، آل‌فرانکن و رند پاول، طرحی مشترک را ارائه کرده‌اند که بر اساس آن، خواهان عدم تصویب این قرارداد با عربستان شده‌اند. این سناتورها طبق قانون کنترل صادرات تسلیحات امیدوار هستند تا از فروش سلاح و تسلیحات به نیروی هوایی عربستان سعودی جلوگیری کنند. از سوی دیگر تداوم توافقات تجاری ایران و آمریکا از جمله قرارداد مهم بوئینگ موضوعی است که می‌تواند رویکرد معامله‌گرایانه ترامپ را به خود جلب کند. در همین خصوص نیویورک‌تایمز در گزارشی با پرداختن به این موضوع نوشت: «رئیس‌جمهوری آمریکا که هرگز دشمنی خود با ایران را پنهان نکرده در سفر اخیر خود به خاورمیانه خواستار ائتلاف کشورهای سنی برای منزوی ساختن ایران شد، با این‌حال در عمل دولت ترامپ نشان داده که خواستار تجارت با تهران است.» این روزنامه همچنین نوشت: «باوجود تبادل ادبیات خشن میان طرفین ایران منتظر دریافت هواپیماهای بوئینگ خود از آمریکا به ارزش 22 میلیارد دلار است. تازه‌ترین قرارداد میان شرکت هواپیمایی آسمان و بوئینگ دو ماه پس از ادای سوگند ترامپ منعقد شد. ترامپ که در شعارهای تبلیغاتی خود وعده ایجاد شغل برای شهروندان این کشور را داده به نظر می‌رسد تا این حد هوشیار باشد که قراردادی با پتانسیل ایجاد 18 هزار شغل را رد نکند.»